

30.10.2019

NÄR EN KONKURS FÖRFALLER

1 MÅLEN I KONKURSLAGEN

En konkurs ska förordnas att förfalla, då boets medel inte räcker för konkurskostnader eller då det uppskattas de medel som flyter in till borgenärerna kommer att vara ringa. Om alla medel i ett konkursbo i praktiken går till verkställighetskostnader kan det inte anses vara ändamålsenligt att konkursen fortsätter. Borgenärerna lämnar dock i varje fall med en möjlighet att förlita sig på utsökningsförfarande. Vid ett konkursförfarande som förfaller ska ett borgenärssammanträde inte ordnas utan särskild orsak.

Konkursen kan också fortsätta på så sätt att en borgenär åtar sig ansvaret för kostnaderna för konkursförfarandet. En borgenär kan avgränsa sin förbindelse på så sätt att borgenären ansvarar enbart för en del av kostnaderna i konkursförfarandet.

Den tid som är tillgänglig för att utreda en gäldenärs verksamhet är ofta kort då en konkurs förfaller och det är möjligt att utredningsåtgärderna blir bristfälliga. Som ett alternativ till att konkursen förfaller är det möjligt att fortsätta konkursen som en offentlig utredning, om det upptäcks att det finns särskilda orsaker till detta på grund av utredningsbehov som gäller verksamheten. Om boförvaltaren upptäcker orsaker för att övergå till en offentlig utredning, rekommenderas det att boförvaltaren är i kontakt med konkursombudsmannens byrå i ärendet så fort som möjligt.

2 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT EN KONKURS SKA FÖRFALLA

2.1 Huvudregeln

En boförvaltare ska göra en ansökan om att en konkurs ska förfalla, om konkursboets medel inte räcker för att betala kostnaderna för konkursförfarandet och ingen av borgenärerna åtar sig ansvaret för kostnaderna eller om kumuleringen till borgenärerna utifrån konkursboets medel blir så lågt, att det därför inte kan anses vara ändamålsenligt att fortsätta konkursen. En ansökan om att en konkurs ska förfalla kan också göras av en borgenär, gäldenär eller av konkursombudsmannen (KonkL 10:2).

Med kumulering till borgenärerna avses kumuleringen av utdelningsandelen till andra än pantborgenärer (till separatistborgenärer). Pantborgenärer kan utöva sina realiseringsrättigheter också utanför konkursen. Kumuleringen till borgenärerna är liten då kostnaderna på grund av konkursförfarandet inte står i förnuftig proportion till den ekonomiska nytta som är att vänta av att konkursen fortsätter.

De ordinarie kostnaderna i det andra skedet av en fullständig konkurs uppgår i allmänhet till mer än 7 000 euro. Kumuleringen till borgenärerna borde i regel överstiga de ordinarie kostnaderna för fortsättningen av konkursen. Kumuleringen borde i allmänhet uppgå till flera tusen euro och de fria medlen i boet till ungefär 25 000 euro.

2.2 Undantag

Fortsättning av konkursförfarandet kan undantagsvis vara ändamålsenligt också i konkurser i vilka resurserna är knappa om

- borgenärerna inte har en utsökningsgrund som motsvarar värdet på egendomen i boet och det därför är nödvändigt att överlåta boets likvida medel till gäldenären, eller
- orsaken till förlängningen är att särskilt behov av att utreda gäldenärens verksamhet eller att tillgodose straff- eller återvinningsansvaret.

Konkursförfarandet kan också fortsättas, om avsevärda medel kommer att kumuleras till boet, vilka i den utsträckning som de överstiger konkurskostnaderna i sin helhet eller i huvudsak kommer att användas för att betala massaskulder som är fristående i förhållande till konkurskostnaderna (t.ex. löneskulder). Alternativet kan vara att förlänga ansökan om att konkursen ska förfalla med en kort tid för att kumulera medel för att betala massaskulder.

3 FRAMSTÄLLAN OCH ANSÖKAN OM ATT EN KONKURS SKA FÖRFALLA

3.1 Framställan

En boförvaltare ska i en framställan om att en konkurs ska förfalla redogöra för de kostnader och arvoden som orsakas av boutredningen, egendomsförvaltningen och realiseringen av denna och det sannolika resultatet av realiseringen av egendomen. Boförvaltaren ska ge en utredning över de medel som finns kvar i boet i det skede då konkursen förfaller och lägga fram sin uppskattning av egendomens sannolika försäljningsvärde.

Om det är uppenbart att boet är medellöst, kan boförvaltaren lägga fram en ungefärlig uppskattning. Om boet å sin sida innehåller medel som inte är ringa, är det för att bedöma om det är ändamålsenligt att fortsätta konkursen viktigt att uppskattningen av egendomens värde, liksom också av kostnaderna för konkursförfarandet, har specificerats och att den är maximalt realistisk. En boförvaltare ska överlämna motsvarande utredningar till domstolen på begäran av denna, om ansökan om att en konkurs ska förfalla gjorts av någon annan än boförvaltaren. (KonkL 10:2)

Delegationen rekommenderar att boförvaltaren fogar en specificerad faktura om sina åtgärder och en redovisning av konkursboets inkomster

och utgifter till en framställan om att en konkurs ska förfalla. Boförvaltaren ska överlämna en framställan om att en konkurs ska förfalla till de största borgenärerna inom en månad från det att boförteckningen och gäldenärsutredningen färdigställs och, om det finns skäl till det, fråga av borgenärerna om dessa åtar sig ansvaret för kostnaderna för konkursförfarandet. Framställan jämte bilagor ska överlämnas på samma gång också till gäldenären och konkursombudsmannen till ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden (Kosti).

Om förutsättningarna för att en konkurs ska förfalla inte kan bedömas inom den utsatta tiden på en månad, ska framställan om att en konkurs ska förfalla överlämnas till borgenärerna utan ogrundat dröjsmål och meddelandet om orsaken till dröjsmålet ska lagras i Kosti. Delegationen rekommenderar att boförvaltaren meddelar betydande dröjsmål också till konkursdomstolen.

Innan framställan görs kan det vara nödvändigt att till exempel närmare utreda gäldenärens verksamhet, realisera egendom eller sköta rättegångar. Dessa kan vara orsaker till att en framställan om att en konkurs ska förfalla inte kan göras inom den utsatta tiden. Det ska också beaktas att boförvaltaren inte längre har behörighet efter att en konkurs förfallit.

En boförvaltare ska se till att borgenärerna får tillräckligt med tid att pröva förbindelse till kostnadsansvar och att konkursombudsmannen får tillräckligt med tid för att pröva om en offentlig utredning är skälig innan boförvaltaren överlämnar ansökan till domstolen. Den rekommenderade tiden är åtminstone två veckor. I samband med framställan ska man nämna det datum efter vilket boförvaltaren ska lämna ansökan till domstolen.

Om en ansökan om att en konkurs ska förfalla undantagsvis görs efter bevakningsdagen, ska boförvaltaren underrätta alla borgenärer som bevakat en egen fordran om framställan.

3.2 Uppgörande av ansökan

En boförvaltare ska till domstolen göra en ansökan om att en konkurs ska förfalla utan oskäligt dröjsmål efter att de största borgenärerna har hörts.

I ansökan ska man nämna de borgenärer till vilka boförvaltaren sänder en förfrågan om övertagandet av ansvaret för konkurskostnaderna. Den ska också redogöra för när information om framställan getts till gäldenären, de största borgenärerna och konkursombudsmannen. Ansökan lagras i Kosti.

4 ÅTAGANDE AV ANSVARET FÖR KOSTNADER

41. Allmänt

En borgenär kan åta sig ansvaret för kostnaderna för ett konkursförfarande genom att underrätta boförvaltaren om detta (KonkL 10.6.1). Det är också möjligt att borgenärerna förbinder sig till kostnadsansvar tillsammans, då de ska komma överens om en ömsesidig ansvarsfördelning.

Som kostnader för ett konkursförfarande ses de rättegångsavgifter som tas ut för domstolsförfarandet, boförvaltarens arvoden och andra kostnader för att utreda och förvalta boet jämte moms. Boets utredningskostnader omfattar vid sidan om arvodet för boförvaltaren kostnaderna för en särskild granskning och de advokatarvoden som separata rättegångar kräver. Boförvaltningskostnaderna utgörs av de kostnader som orsakas av förvaring och försäkring av egendom. Utöver kostnaderna på grund av konkursförfarandet omfattar inte kostnadsansvaret andra massaskulder i boet, såsom till exempel löner för uppsägningstid. Ansvaret täcker inte heller rättegångskostnader som döms att betalas av motparten i en rättegång, om inte annat överenskoms separat.

Boförvaltaren ska tillfråga borgenärerna om de åtar sig ansvaret för kostnaderna för konkursförfarandet, om boförvaltaren är av den uppfattningen att medel kan flyta in till boet med återvinning eller utifrån en annan grund eller om det finns skäl till detta på grund av brottsmisstankar som gäller gäldenären eller andra utredningsbehov. En boförvaltare kan tillfråga borgenärerna om de är beredda att åta sig kostnadsansvar genast det står klart att konkursen inte kan slutföras med boets medel.

Det finns skäl för boförvaltaren att alltid kräva en skriftlig och specificerad förbindelse av en borgenär. Förbindelsen ska vara så täckande att den kan förmodas räcka för att täcka nödvändiga kostnader för att slutföra konkursförfarandet.

4.2 Begränsat kostnadsansvar

En borgenär som förbinder sig till kostnadsansvar kan i förväg begränsa sitt ansvar. En borgenär kan meddela att en borgenärs ansvar är i kraft enbart fram till dess att de åtgärder som specificerats i borgenärens förbindelse vidtagits. Under denna tid ansvarar borgenären för de kostnader som den specificerat, men också för övriga kostnader för konkursförfarandet.

En avgränsning av ansvaret får inte kränka borgenärernas jämställdhet och den ska vara ändamålsenlig med tanke på fortsättningen av förfarandet. En borgenär kan inte avgränsa sitt kostnadsansvar till ett visst penningbelopp i sin förbindelse. Det står klart att det är möjligt att komma överens om en kostnadsberäkning, vilket också ska göras. En borgenär kan inte heller i samband med en förbindelse förutsätta att enbart förordnade särskilda åtgärder vidtas. Det är dock tillåtet att avgränsa ansvaret på så sätt att borgenären inte ansvarar för kostnader för särskilda åtgärder som beslutas senare. Boförvaltaren ska förvissa sig om att en avgränsning av kostnadsansvaret precis överensstämmer med borgenärens avsikt.

En boförvaltare får inte godkänna ett meddelande om övertagande av kostnadsansvaret av en borgenär, om borgenären avgränsat sitt ansvar på ett sätt som strider med konkurslagen. Om en boförvaltare tvivlar på en borgenärs betalningsförmåga, ska boförvaltaren kräva en säkerhet för förbindelsen.

Godtagbarheten för ett avgränsat kostnadsansvar påverkas också av övriga medel i boet. Trots att en borgenär förbinder sig till kostnadsansvar, kan det ändå vara ändamålsenligt att fortsätta konkursen till exempel i en situation, där det är uppenbart att enbart väldigt lite medel kan fås till boet.

Om en boförvaltare anser att en borgenärs meddelande om övertagande av ansvaret inte i lydande form kan godtas eller om borgenären inte ställer en krävd säkerhet eller om det inte kan anses vara ändamålsenligt att fortsätta konkursen, kan boförvaltaren eller borgenären överföra avgörandet av godtagbarheten för borgenärens förbindelse till domstol (KonkL 10:6.3).

En borgenär kan överta kostnadsansvaret för en särskild åtgärd som beslutas efter övergång till fullständig konkurs. När en borgenär övertar ett sådant ansvar, ansvarar inte borgenären för övriga kostnader för konkursförfarandet.

5 FÖRSÄLJNING AV EGENDOMEN I ETT KONKURSBO SOM FÖRFALLER

I allmänhet har borgenärerna beslutanderätt rörande realisering av egendom som hör till ett konkursbo. Borgenärerna kan överföra beslutanderätten rörande realisering av egendom till en boförvaltare, som berättigas att sälja egendomen på de villkor som han eller hon finner bäst och enligt god boförvaltningssed.

Om det är uppenbart att konkursen kommer att förfalla, ska egendomen säljas till bästa möjliga pris för att täcka massaskulderna i boet. All egendom i boet säljs, om det ligger i boets och borgenärernas intresse, trots att realisering skulle kumulera mer medel än vad som behövs för nödvändiga kostnader. Boförvaltaren ska innan försäljningen i mån av möjlighet försöka höra de största borgenärerna.

Egendom som förstörs eller vars värde sjunker snabbt ska med beslut av boförvaltaren utan dröjsmål säljas för att trygga ett maximalt bra realiseringsresultat. Situationen är den samma också då förvaring av egendom skulle orsaka betydande kostnader för boet, vilka inte kan täckas med försäljningspriset för egendomen, om realiseringen dra ut på tiden.

Gäldenärens intressen ska på ändamålsenligt sätt beaktas i utredningen och förvaltningen av ett bo. Om det är uppenbart att en fysisk persons konkurs kommer att förfalla, ska boförvaltaren i synnerhet pröva om realisering är ändamålsenlig. Till exempel är det inte ändamålsenligt att i en konkurs som

är på väg att förfalla realisera en fastighet som en fysisk person äger till hälften och använder som egen bostad.

God boförvaltningssed kräver att en överenskommelse om betalningen av kostnader för förvaltning av pantad egendom och anknutna kostnader och om realiserings sättet görs i ett maximalt tidigt skede av boförvaltningen. Med tanke på en ändamålsenlig utredning av ett konkursbo är det ofta ändamålsenligt att konkursboet på begäran av en pantavare säljer också pantad egendom, trots att konkursboet kommer att förfalla. I så fall ska boförvaltaren förvissa sig om att pantavaren innan köpet ger en anmälan enligt 12 kap. 9 § i konkurslagen och att pantavarens fordran kan anses vara klar och giltig för pantsättning.

När rättsverkningarna av en konkurs upphör, ska boförvaltaren underrätta utmätningsmannen om detta och ge denne tillfälle att i rimlig tid utmäta egendom tillhörande gäldenären vilken inte behövs för att betala konkurskostnader och andra skulder i konkursboet. Det är dock inte nödvändigt att ge ett meddelande, om detta på grund av ringa medel eller en annan orsak är uppenbart onödigt till exempel då egendom pantsatts till fullt värde. En boförvaltare ska överlåta egendom som inte utmäts till en gäldenär.

6 RÄTTEGÅNGAR I ETT KONKURSBO SOM FÖRFALLER

Omedelbart efter att en konkurs har börjat ska boförvaltaren med hjälp av gäldenären, dennas anställda och biträden samt gäldenärens dokument ta reda på om gäldenären har anhängiga rättegångar. Boförvaltaren ska fortsätta anhängiga rättegångar, om detta är ändamålsenligt för boet. Vid behov ska boförvaltaren begära att tidsfrister förlängs för att boförvaltaren ska kunna reda ut borgenärernas syn på att en rättegång fortsätter och på övertagande av kostnadsansvar. Om ett bo inte fortsätter en rättegång, ska boförvaltaren utan dröjsmål informera gäldenären om dennes rätt att själv fortsätta rättegången.

Rättsverkningarna av en konkurs upphör i regel omedelbart då en domstol ger ett beslut om att en konkurs förfaller. Vid en straffprocess som gäller en gäldenär, förs målsägandens talan i så fall av varje borgenär självständigt.

7 BOFÖRVALTARENS ARVODE

Vid en konkurs som förfaller ska inte ett borgenärssammanträde ordnas enbart för att fastställa arvodet för boförvaltaren, eftersom domstolen fattar beslut om arvodet.

När en konkurs förfaller, ska boförvaltaren till domstolen överlämna en specificerad faktura över sina åtgärder. Om boförvaltaren yrkar på att arvodet ska betalas ur statens medel, ska boförvaltaren ge en utredning om i vilken mån boet har medel som kan användas till betalning av

ersättningen. Delegationen har utfärdat rekommendation nr 13 om arvodet för en boförvaltare.

Boförvaltaren har rätt att innehålla egendom som ingår i konkursboet för betalningen av arvodet och ersättningen samt att sälja denna egendom och ta ut sin fordran ur försäljningspriset (KonkL 10 kap. 4 §). Med stöd av denna retentionsrätt är boförvaltaren separatist i relation till andra massaborgenärer i konkursboet. När en konkurs förfallit, kan boförvaltaren inte längre driva in sin fordran hos gäldenären (KonkL 16:3).

Till boförvaltaren ska för uppsättandet av boförteckningen och gäldenärsutredningen betalas av statens medel högst 1 000 euro i arvode och kostnadsersättning. Om boförvaltaren gör en anmälan som grundar sig på en i KonkL 14:5.4 avsedd brottsmisstanke till polisen, kan till honom eller henne för det därav föranledda extra arbetet betalas arvode och ersättning för kostnaderna av statens medel, dock högst 600 euro. Ur statens medel betalas arvode och ersättning endast i den utsträckning som konkursboets medel inte räcker för att betala arvodet och ersättningen (KonkL 10:4 ja 10:5). Trots en ersättning som ska betalas ur statens medel, kan en borgenär betala ett separat arvode för boförvaltning.

I det lagstadgade arvodet ingår ingen mervärdesskatt, utan den ska läggas till det ovan nämnda beloppet. Avsikten är inte heller att med arvodet täcka de avgifter som en domstol tagit ut i ett konkursärende, eftersom de utgör skuld för konkursboet, vilka boförvaltaren inte ansvarar för. En boförvaltare kan begära att en domstol befriar ett konkursbo med ringa medel från ifrågasvarande betalningsskyldighet (Lagen om domstolsavgifter 7 § 2 mom.).

8 MEDDELANDE OM EN KONKURS SOM FÖRFALLER AV BOFÖRVALTAREN

En boförvaltare ska utan dröjsmål ge ett meddelande om att en konkurs förfaller till den myndighet och registerförare, till vilken boförvaltaren gett ett meddelande om att en konkurs börjat (Justitieministeriets förordning om konkursärenden 502/2004 2 § och 4 §). Boförvaltaren ska ge gäldenären och borgenären information om att en konkurs förfallit. Beslutet om att konkursen ska förfalla ska lagras i Kosti.

9 UTLÄMNANDE AV BOKFÖRINGSMATERIAL TILL EN GÄLDENÄR

När ett beslut om att en konkurs ska förfalla vunnit laga kraft, ska boförvaltaren överlåta gäldenärens bokföring jämte verifikationer till gäldenären, om inte konkursombudsmannen eller en förundersökningsmyndighet kräver att ta materialet i sin besittning för granskning. Om bokföringsmaterialet sänds per post till gäldenären, ska boförvaltaren med bevis förvissa sig om att gäldenären övertagit besittningen av försändelsen. Därtill finns det skäl för en boförvaltare att, när han eller hon överlåter bokföringsmaterial, informera gäldenären om skyldigheten att förvara den, till exempel med ett omnämnande om detta i mottagningsbeviset.

10 BOFÖRVALTARENS REDOVISNINGSSKYLDIGHET DÅ EN KONKURS FÖRFALLER

Delegationen rekommenderar att boförvaltaren, då en konkurs förfaller, på begäran ska ge gäldenären och borgenären en redovisning, som redogör för uppgifter om förvaltningen av konkursboets egendom, användningen av de likvida medlen i boet och andra åtgärder. Om redovisningen ges, ska den också lagras i Kosti.

Helsingfors, den 30 oktober 2019

Sami Uoti
ordförande

Riku Jaakkola
sekreterare

Bilagor

Modell för framställan om att en konkurs ska förfalla (bilaga 1)
Modell för ansökan om att en konkurs ska förfalla (bilaga 2)